

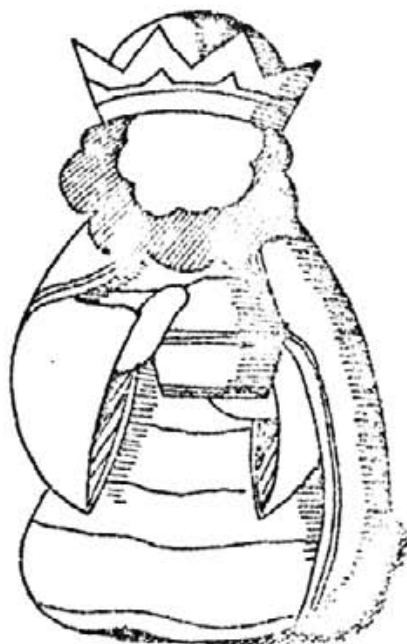

SANTA BÀRBARA

full parroquial

Vilafranca de Bonany

Dip.Leg. PM 26-1980,núm.8 4-I-1981

MELSION.- Què és aquella gran llumenària que
resplandeix dins la nit?

GASPAR.- Serà l'estrella d'Orient que ve
per guiar-nos?

BALTASAR.- ¡No sigueu betzols!. Que no veieu
que són els fanals dels voltants de l'Es
glésia.

LA CRITICA

S'ha repetit no poques vegades que sa crítica en política és tan important i no cessària com important i necessària és sa competència en es comerç.

Es de senyalar que és molt important per sa revista d'es poble, p'es poc temps que té d'existència, que hagi cridat s'atenció i ja sigui objecte de ses primeres crítiques. Això dona entendre que és llegida i comença a donar es seus fruits.

Sa crítica maldament sigui destructiva, així i tot encara és bona; constitueix motiu de reflexió, té constantment despert s'esperit de superassió i és estímul per esmenar sa nostra línia de conducta.

A pesar de sa facultat de poder expressar s'opinió en tota llibertat, convendria a s'hora de jutjar fer-ho amb calma, no ésser espinosos i emprar bons modals. Diuen "així m'ho han contat" ("endevina, en devinalla", m'han confessat es pecat, però no es pecador), que una persona que durant molts d'anys ha ocupat llocs de responsabilitat, i en moltes d'ocasions m'han sentit alabar sa seva actuació, no fa mas sa dies, que a una conversa va sortir de polleuera i amb paraules agres i malsonants me deixà com a nou. Es motiu de sa rabieta és un escrit que publicà aquesta revista, que duu per títol: Sa Plaça, carrer Major i Principal.

Pel que m'han dit, molt sovint ens veiem i cada dos per tres conversam plegats. Si me dius on he travelat, estic disposat a rectificar i demanar disculpes. El que vull deixar ben clar és que no hi ha res escrit amb malícia i molt menys intenció d'ofendre ningú.

Si amb tot respecte me vaig permetre demanar a n'es nostre Ajuntament que es dignés perpetuar es nom de l'amo En Jaume Boscana, primer batle de quan sa guerra civil, és perquè des de sempre he considerat que, encara que ideològicament no estiguéssim a sa mateixa línia, va ésser en aquelles hores un devot practicant de sa primera i vertadera condició de sa bona política: procurar es bé per e tothom. Sa seva actuació en aquells difícils moments, no va ésser de batle d'uns tot sols sinó que es va preocupar per tots i va donar sa mà a molts que estaven en perill. Això són ses vertaderes raons per ses quals li he guardat fidelitat i són molts que sempre l'han recordat.

Ja sé que n'hi ha d'altres que també són motiu d'atenció, per ventura tu mateix, però comprendràs que sa meua ploma no és tan hàbil, per posar-los amb una plomada, tots en bolic a dins es tinter. Per altra part, és convenient no adelantar ets aconteixements, i tenir abans sa cartesa de que sa persona distingida, ha perseverat fins es final amb es mateixos sentiments i recta línia de conducta

No tinc per norma jutjar una persona per un sol fet, així que si surts de s'obra procuraré cultivar sa nostra amistat perquè sigui duradora.

Aquesta revista està oberta a tot es públic, pel que pots expressar es pensament i també ses teves crítiques, sempre que parlis com Déu mana.

Bartomeu Estriany

Balanç econòmic de la Parròquia ...

DESPESES EXTRAORDINARIES...1.340.803'-
Televisió pel club...20.000'-
Disc Tomeu Penya....135.000'-
Orgue.....207.000'-
Futbolí.....25.000'-
Tapissos Club.....13.340'-
Llibres mallorquí....12.552'-
Aparells de música...89.600'-
Fusta per l'escenari121.567'-
Llibres religiós.....22.979'-
Botelles de butà pel
camp de futbol.....2.600'-
Llibres biblioteca..106.950'-
Planxa, tubos, retxa
det i termo futbol...35.000'-
Arreglar voltants de
l'Església.....514.864'-
Contribució, Drets
Reals i registre del
"Moli Nou".....34.351'-
1.340.803'-

DESPESES ORDINARIES.....406.844'-
Total despeses..1.747.647'-

ENTRADES ORDINARIES.....967.557'-
Total entrades...967.557'-

NOTES:

- 1) MÀ d'obre regalada..135.581'-
Donatius per l'obra..60.500'-
Total....196.081'-
- 2) Queden pendants de pagament les
despeses dels fanals.
- 3) Els llibres, acompanyats de les
factures, estan a disposició
dels qui vulguin consultar-los.
- 4) Queden en Caixa: 2.147.000'- ptes.

La Comissió Econòmica.

...i del Full

ENTRADES

Socis protectors. 44.400'-
Donatius varis. 15.926'-
Subvenció Ajuntament. 5.000'-
Total entrades..65.326'-

SORTIDES

Segells i material d'oficina. 9.280'-
Despeses d'impremta 19.600'-
Total sortides..28.880'-

Queden en Caixa...36.446'- ptes.

EL PA AMB SOBRASSADA

La cambrera tenia els ulls amatents i el gest sofert, pròxim, comunicatiu. Servint al Restaurant era com si servís a la taula de ca-seva. No era una cambrera. Tenia la tendresa d'una mare.

La cambrera i l'al.lot, després de dinar el menú del dia, es posaren a parlar d'un home, d'aquell home...

"...l'home tenia casal a la millor avinguda de la ciutat. Just al centre. Bona casa, i era de casa bona: fusta denord quadres dels rebasavis amb vases de quatre dits de gruixa, porcel·lanes, lluminària empotrada i aire acondicionat.

L'al.lot vivia a la barriada i era un al.lot de barriada: casa oberta; camilla i geranis a la finestra; una quitxalla de germans que omplien el carrer de soroll i l'entrada del fang del carrer.

L'home era de bona casa.

Cada diumenge a les dotze es pegava cops pel pit.

L'home es feia d'aprop amb els cacics de la vila on passava l'estiueig. Gresques i vestits llargs d'abaix i escotats d'alt; Marie Brizart. Wisky. Copes de cristall fi i forquetes grosses. Forquetes mitjanceres. Forquetes petites.

L'al.lot sopava amb sa mare. Trempó. Pebres torrats. Era l'estiu. Després, cada vespre, sortia a la plaça a fer un xigarret.

L'home era un senyor de bones relacions

Cada diumenge a les dotze es pegava cops pel pit.

L'home era remirat en el vestir, cabells tallats i retallats a alta perruqueria. Sabates de xarol. Corbates d'acord amb el color de la camisa, camisa d'acord amb el color de l'americana, Pantalons d'acord amb tot el conjunt, trencats per un plec sense cap interferència.

L'al.lot vestia camisa a quadres i pantaló de pana. Espardenyes "tenis". Els cabells encara li conservaven una clenxa de primera comunió.

L'home era un senyor de bon veure.

Cada diumenge a les dotze es pegava tocs pel pit.

L'home era un senyor aprofitat. Havia sabut fer carrera.

La cambrera, plena de tendresa, el coneixia d'aprop.

L'home tenia els negocis i les dones a un barri concorregut i anomenat. Hi passava els horabaixes com el que era: home de bona casa, de bones relacions i de bon veure. Un home així com cal!

Les dones estaven assegudes a les escales o recolzades als cantons que bavegen el tuf de les pixerades de mitjanit. Al seu redó, llosques de xigarrets apurades al màxim.

Un home tirava la llosca. Després prenia la dona escales amunt. Davallava l'home. Davallava la dona amb el posat encara més trist i els ulls més endinsats. La dona es posava la mà a la butxaca. Estrenyia la mà al senyor. El senyor es posava la mà a la butxaca.

El senyor acabava el ritual amb un somriure cínic. La dona acotava el cap.

Aquell horabaixa el senyor s'acostà al negoci: trobà la dona, la cambrera plena de tendresa, asseguda al darrer escaló de l'escala bruta i estreta d'aquell carrer brut i estret. Al seu costat un al.lot. Trencaven el ritual de l'escala i la butxaca. L'al.lot havia tret de la motxilla vi i pa amb sobrassada i n'ofereí a la dona. Menjaren plegats. Després, just davant el senyor, li digué la dona: -tu ets el primer que no em fas pujar l'escala. Fa molt temps que esperava un

home fora dels llençols. Ara l'he trobat.

El senyor endevinà tot d'una el fons de l'al·lot: era aigua neta.

La netedad fa por a la brutor.

Es necessari embrutar el que encara no és brut.

-Dona, deixa'l fer: és de barriada. Un qualsevol de barriada. De fàbrica. El darrer mot de la fàbrica.

Segur que és de mala casa, de males relacions, de mal veure. Deixa'l fer.

-I el pa i sobressada.

-Deixa'l fer.

-I el vi.

-Deixa'l fer.

-No hem pujat l'escala.

-Per això mateix: deixa'l fer.

Wisky i marie brizart a la taula del senyor. Els cacics de la vila i esposes a la taula del senyor. Wiston i xampanya a la taula del senyor. La paraula del senyor a la taula dels cacics i esposes.

-Veis aquell al·lot que passa amb el xigarret encès, és de males companyies. Un ximple canalla de barriada avesat a obscenitats i robatoris. Ens veurem obligats a denunciar-lo, per guardar els bons costums.

El senyor era un home de bons costums.

Els bons costums eren els costums del senyor. I els vicis del senyor. I els vicis dels cacics. I de les esposes dels cacics.

El diumenge a les dotze el senyor es pegava cops pel pit. Els cacics es pegaven cops pel pit. Les esposes dels cacics es pegaven cops pel pit.

El dilluns a vespre, a la plaça ja no hi havia l'al·lot del xigarret i el pa i sobressada.

El senyor pujava l'escala. Els cacics pujaven l'escala. Les esposes dels cacics pujaven l'escala. Però la cambrera plena de tendresa quedava al darrer escaló, menjant pa amb sobressada.

Rafel Horrach i Llabrés
Montufri 80.

SALUTACIÓ

Una de les tasques que ens proposàrem al començament de la nostra labor fou la d'enviar, mensualment, un exemplar del nostre full a tots els vilafranquers que, pel motiu que sigui, viuen allunyats de la vila. Un d'aquests vilafranquers és el Pare Nadal Caldentey que, des de l'Argentina, ens ha enviat una carta donant-nos els molts d'anys a tots. A continuació la us transcrivim: "Muy recordados amigos: Ante todo les agradezco el envio del Full. No saben cuánto alegran las noticias de mi querida Villafranca. A todos Uds. y a todo mi querido pueblo una Feliz Navidad".

LA CREU

Encara que no ho tinguem per norma, aquest mes i el següent publicarem dos articles que ens han enviat i que no van signats.

La raó és que relaten dos fets que, encara avui, no han pogut ésser aclarits.

A continuació reproduïm textualment el primer d'ells:

DESAPARICION DE LA CRUZ

21-Noviembre-1.977

"Eran las diez y media de la noche y charlaba con un amigo de cosas sin importancia. Ibamos andando por las calles y hacfa una noche maravillosa que daba gusto pasear. Nos encontramos delante de la Iglesia cuando observamos que la cruz de los caídos estaba muy inclinada.

Y mirándonos uno al otro nos dijimos: no sé como el Ecónomo no ha reflexionado delante de esta cruz y la quita de una vez, pues el otro día estaba en el suelo. Por eso no sé como la han puesto otra vez.

Y además, hay muchos chicos que juegan cerca de ella y un día va a caer y dañará algún chico.

Esto me lo dijo mi amigo, a lo que yo le contesté que creía que este asunto concernía al Ayuntamiento y no al Ecónomo y ya que estos no se cuidaban podíamos quitarla nosotros y así evitaríamos una posible desgracia.

Miramos a nuestro alrededor y no viendo a nadie cogimos la cruz y nos preguntamos a dónde la llevaríamos sin que nadie nos viese, pues no nos hacfa mucha gracia encontrar a alguien.

Corriendo, llegamos con la cruz a la calle de Santa Bárbara que parecía la calle menos transitada cuando vimos a lo lejos un coche que se acercaba. Subimos al arcén de la Iglesia y tiramos la cruz por encima de la pared que cerca el corral de la Iglesia y nos ocultamos hasta que el coche hubiera pasado. Después nos marcha-

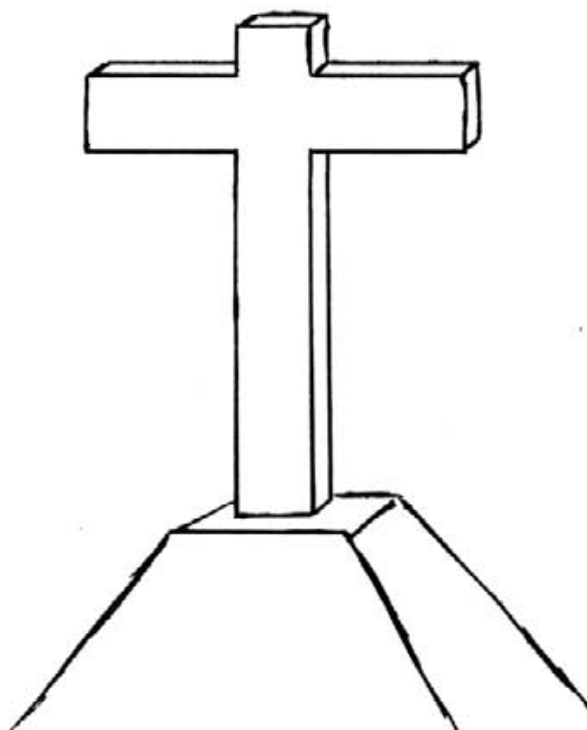
mos a un café donde charlamos un rato.

Al cabo de dos días volvimos a encontrarnos y dije a mi amigo que no me gustaba que la cruz estuviese en el corral de la Iglesia, pues podrían culpar al Ecónomo, que según rumores no marchaba muy bien con el Ayuntamiento. Acordamos retirarla de allí a no ser que ya la hubieran encontrado.

Por la noche, esta vez sobre las doce nos metimos en el corral de la Iglesia en donde continuaba la cruz. Traimos un serrucho, con el cual cortamos la madera en unos cuantos trozos. Los pusimos en el coche y los metimos en el leñero de mi casa y así terminó la cosa.

Queremos dejar bien claro que no nos movió ningún motivo al hacer esto a no ser que vimos un peligro aunque fuera una cruz, y lo arreglamos a nuestra manera y parece que al Ayuntamiento no le vino mal, pues parece que no buscaron a los protagonistas, o al menos nunca oímos decir nada. A lo mejor les hicimos un favor."

I el pròxim mes la segona part.

Atenció a l'ús d'aspirina en les embarassades

Recentment, s'ha posat de manifest un possible problema en l'ús de l'àcid acetil-salicílic en les embarassades. Segons els informes publicats pel Dr. R. Rowe, s'ha posat en evidència que l'aspirina pot produir lesions en les artèries pulmonars dels fetus, el que pot donar lloc a un deficient rec senguini dels pulmons, el que a l'hora del part es tradueix en els coneguts "nins blaus" que són deguts clarament a una falta d'oxigen. Fins el moment no s'ha arribat a conèixer quin és el límit de la dosi que pot considerar-se com a tòxica, així com el moment crític de l'embaràs, on aquest efecte és més destacat; però en tot cas,

s'hauria d'aconsellar a la dona que no prengui aspirina durant l'embaràs en tant en quant no es facin uns estudis més seriosos.

En tot cas, tots els riscos anteriorment anomenats pareixen estar associats a un consum excessiu més que a cassos aïllats d'ingestió d'aspirina.

Fins el present, en funció de les dades disponibles, l'aspirina presenta els mateixos problemes en aquest camp que la resta dels agents analgèsics no nareòtics

Pharmaceutical Journal 224:659(80)

Gabriel Miquel.

S'ha mort l'amo En Joan Rumbande

Amb aquesta glosa es despedí l'amo En Joan Rumbande.

Va fer bona confessió
i de sagraments lo mateix
i va tenir un gran interès
de dir a n'els vilafranquers
i qualcun extern, si hi hagués
si res mal fet ell us hagués
a tots demana perdó;
i abans de despedir-lo
de davant l'església major,
me féu escriure aquesta cançó
perque jo la us digués
i, adéu vilafranquers,
s'ha mort en Joan Sansó
i ara van a enterrar-lo,
que de tots fan lo mateix.
I jo guard aquests papers
pels qui vulguin llegir-los
i dir-li una oració
per si l'hagués "mester", la tingués.

Després de curta malaltia se'ns ha fugit de cap a l'eternitat. Es pot dir que va morir així com va viure, sense passar pena. Li va ésser concedit el que volia, molt tranquil·lament ens ho deia es vespre abans de posar-se malalt: "ara tots es dies ja deman una bona mort, sense patir ni fer patir".

Es dimecres passat dia 17 de desembre a les 11 d'es matí, a 92 anys d'edat deixava d'existir aquest bon home enrevoltat de tots es seus fills.

Descansi en pau aquest home alegre, que amb el seu humor, acudits i cançons, va recrear a tots es qui estàvem amb ell.

Bartomeu Estrany.

Nosaltres no som racistes

Tots nosaltres ens confessam antirracistes i ploram quan per la televisió veïem les anomalies inhumanes que passen als negres, als indis de Nord-Amèrica o d'Àfrica. Però davant l'autèntica realitat que nosaltres tocam cada dia, tots som asquerosament racistes. Jutjam les persones pel físic, color de la pell, i per la família d'on vénen. Tot això ho hem agafat de l'ambient i la societat nostra, racista i discriminatòria.

A la nostra taula hi convidam el capellà, el mestre, el cap, el batle, i ens quedam gustosos de que venguin a ca nostra; però mai ens passa pel cap de comparar la taulada amb els "forasters, gitans, ...", amb persones de més "baixa categoria que nosaltres" (això ho sent dir moltes vegades dins cafès, botigues, ...)

Dins el nostre poble mateix hi trobam una classificació d'estaments tan grossa que fa plorera. És curiós si miram les diferents pandilles de joves i joves. Més o manco, els components d'una pandilla són de la mateixa escala social... (?)

Una altra prova del nostre racisme són les expressions que sentim pel carrer:

- "Vas tan brut que pareixes un gitano".

- "Moquet, no siguis gitano".

Despreciam la raça gitana perquè no l'entensem, no sabem entendre la seva vida. Perquè és una raça alegre i festosa nosaltres els denominam "vagos"; perquè van "mal vestits" els hi diem que són uns bruts, ... però no pensam que viven a unes solles on sols no hi tenen aigua, que som nosaltres mateixos que ja no els volem donar feina.

Els defensen la seva llengua i la seva cultura; volen treballar, però també desitgen ésser gitans; estimen la seva raça i és això el que nosaltres no entenem. Els gitans no volen entrar dins aquest engranatge que hem preparat nosaltres, aquesta societat inhumana, de discriminació i competició. Desitgen riure i és això el que nosaltres no volem.

Catalina Maria.

notícies fresques

Dies 14 i 28 de febrer, i 7 i 21 de març a les 9 del vespre es farà un curset de cinema, organitzat per l'Associació cinematogràfica de vilafranquers, a càrrec del professor D. Andreu Negre.

El curset és solament pels socis, ara bé, els qui no ho siguin i vulguin prendre part a l'esmentat curset, s'hi poden fer al moment d'inscriuir-se.

-+--+--

El possible organitzador del sopar pels barbutts, que no passin ànsia, sa cosa va endavant...però no arriba mai.

-+--+--

Un any més han passat ses festes de Santa Bàrbara, sa participació popular fou de lo més nombrosa a tots els actes. Ah! i es botifarrons i ses llonganisses molt bones.

-+--+--

El passat dia 7 de desembre es disputà el "V Gran Fondo Inca-Palma", on hi participaren tres vilafranquers, que per ordre d'arribada foren aquests: Gabriel Miquel Pons, Joan Jaume Pastor i Miquel Gelabert Andreu.

El temps emprat pels nostres representants fou de dues hores.

-+--+--

I ARA una glosa p'es qui la s'ha guanyada . . .

Ell és home vilafranquer
d'es qui ara volèm parlar
està molt fet a n'es xerrar
i no és de lo més fener.

Santa Bàrbara a la nit
d'aquests fulls, una grapada
davall es jac s'ha posada,
a ben apropet d'es seu pit.

Crec que no és sa devoció
lo que així el féu obrar
fou més per estalviar
es donatiu a n'es caixó.

Fets com aquests fan perdre
es concepte de persona
quan és per vegada, segona,
ja cal anar molt alerta.

-+--+--

DURANT el passat mes de desembre, organitzat per l'Escola de Mallorca, i amb el suport econòmic de la Caixa de Pensions, es va desenrotllar un treball pels al·lots de Vilafranca, consistent en la resarca de cançons antigues, passos succeïts, etc..Esperam poder donar-vos una recopilació d'aquests treballs. Cal donar l'enhorabona a tots els participants; prest els hi entregaran el premit.

ELS ORGANITZADORS de la recapt de roba pels danyats en el terratrè-mol d'Alger, volen donar les grà-cies a tots els que han aportat qualque cosa, igualment ens comu-niquen que s'han aconseguit 464'-quilos de roba.

-+--+--

NAIXEMENTS.- En Julià Sansó Noguera, fill d'en Jaume i na Magdalena.

Na Caterina Galmés Rosselló, filla de n'Andreu i Na Maria

N'Apolònia Rosselló Barceló, filla d'en Gori i Na Maria.

N'Antoni Rosselló Nicolau, fill de N'Antoni i Na Montserrat.

DEFUNCIONS.- N'Apolònia Bauzà Garí, En Joan Sansó Barceló i en Jordi Font Sansó.

-+--+--

AQUESTS darrers dies de s'any han sigut molt tempestosos, vent, fred, i aigua han fet que aquestes festes de Nadal fossin més casolanes que mai, i és que, qui va per mig amb aquest temps és que està tocat dies boll.

-+--+--

Notícies de la Cambra Agrària Local

1)Registre de granges porquines, norma-tiva vigent, Reial Decret 791/1979, de 20 de febrer, i Orde del Ministeri d'A-gricultura de 21 d'Octubre de 1980.-Es necessari inscriure en el Registre d'Ex-plotacions Porquines totes aquelles ex-plotacions que tinguin més de cinc tru-ges per a reproducció, o vint-i-cinc porcs per engreixar.

Per tal fi s'obre un termini per sa presentació de documentació que acabarà dia 30 de Març de 1981. A partir d'aques-ta data, aquelles explotacions que no ha-guessin complimentat dita inscripció, que-daran sotmeses a sa consideració de clan-destines i sancionades d'acord amb sa nor-mativa vigent.

2)Es recorda a n'es propietaris de fin-ques forestals que està obert es termini d'admissió de sol.licituts de subvencions per l'any 1980-81, de treballs i millores en garrigues de propietat privada.

Els treballs subvencionables són, entre altres, els següents: repoblacions, cla-rejar i podar en pins, cuidats cultu-rals d'alzinars, construcció i conserva-ció de pistes forestals, etc.

Per assessorament i col.laboració, els interessats poden dirigir-se a sa Delega-ció d'Agricultura, Secció de la Protecció Vegetal (Edifici "Sena", planta 6).

Al ministre d'Administració Territorial

Davant el gran disbarat que pronuncià el Senyor Ministre d'Administració Territorial al Congrés de Diputats, dient que la nostra comunitat no era històrica; el Grup de Drets Humans de Mallorca encomanà a Miquel Ambrós la redacció d'un article que demostràs i defensàs la historicitat de la nostra comunitat.

Enviat dit article a n'els diaris de l'illa, alguns l'omitiren i no el volgueren publicar, un altre, simplement en feu una breu resenya. Va ésser el DIARI AVUI de Barcelona amb fetxa del 15 de novembre de 1980 el que es dignà publicar-lo.

Senyor ministre, el «Diario de Mallorca» del 16 d'octubre del 1980 ens donà la ressenya de la vostra intervenció en el Congrés de diputats sobre la política autonòmica del govern central. Citant les vostres paraules, el «Diario de Mallorca» deia que «el Gobierno piensa que las comunidades no históricas deben acceder a la autonomía por el artículo 143». Es una opinió respectable, encara que nosaltres creiem que haurien de ser les mateixes comunitats les qui decidixin quina via volen seguir. Però continuàvem llegint i vàrem haver de constatar que, segons la vostra opinió, les comunitats històriques quedaven reduïdes a Catalunya, Euskadi i Galícia, les quals han pogut seguir el procés autonòmic indicat a l'article 151 de la Constitució espanyola. Això ens feia sospitar que les Illes Balears pertanyien a les comunitats no històriques, i les nostres sospites van quedar confirmades en veure que vós incloïeu «Balears» en les comunitats que han de seguir la via 143. Deducció lògica: si l'article 143 de la Constitució és el camí de les comunitats no històriques, «Balears» com vós deis, pertany a aquestes darreres. De primer vam quedar sorpresos i després ens vam indignar davant la ignorància que demostra el qui inclou les nostres illes en les comunitats no històriques. Creiem que aquesta ignorància és excusable en una persona que no té més escola que l'elemental, però en boca del ministre d'Administració Territorial (expressió ben curiosa aquesta) sona a insolència. Seria bo, senyor ministre, que repassàssiu els llibres d'història, però no els d'inspiració franquista, que són els que estudiàreu; altrament no hauríeu comès un error com aquest. Les arrels d'una comunitat històrica no s'han de cercar en els Estatuts d'autonomia que es van aprovar durant la segona República, com es dedueix de les vostres paraules i de la política autonòmica del vostre partit. Amb la nostra carta voldríem dir-vos on cal cercar-les.

Començarem dient que, segons els historiadors, els primers pobladors de les nostres illes ni racialment ni culturalment no tenien relació amb els habitants de la península Ibèrica. Molts van ésser els pobles que conqueriren i dominaren les nostres illes (d'entre ells els romans i els musulmans són els qui ens han legat més deixes de llur presència), però és la gran gesta del rei En Jaume el que integra el destí de les Balears dins la confederació catalano-aragonesa. Així les illes adquireixen, a partir del segle XIII, unes característiques ben seves dins els pobles d'Espanya i segueixen una trajectòria històrica i política totalment diferent de les regions que anomenau en el vostre discurs al costat de «Balears»: Extremadura, Múrcia, Castella-La Mancha. En una paraula, us agradi o no, les Balears ja a l'Edat Mitjana constitueixen una nació dins la península Ibèrica. L'any 1278 el rei Jaume II de Mallorca es deia «Rey de Mallorca ab les illes de Menorque i de Ivissa e ab les altres illes adjacens a aquell Reyne». Fixau-vos-hi bé: la nació mallorquina és anomenada regne i té dinastia pròpia, que s'extingueix l'any 1349 amb les lluites de Jaume III amb Pere el Cerimoniós. Les guerres de la Germania del segle XVI, tot i tenir com a rerefons un malestar social, representen ja una rebel·lió

GLOSES POPULARS

Per l'amo En Toni Salero
a l'amo En Joan Rumbande

Joan Rumbande fugí
i se'n va anar per a sempre
el dia desset de desembre
de tothom se despedí

Era una bona persona
que se feia apreciar
segur que Déu li tendrà
en el cel una corona

Sabem que amb bones persones
hi sol fer bon habitar
en Joan amb so parlar
ell sempre anava de bromes

Quan jo i ell ens encontràvem
amb bona devoció
ens feiem una cançó
i rient ens saludàvem

Joan Rumbande i Sansó
era un home educat
i bon mestre aprovat
per compondre una cançó

A mil nou-cents vuitanta
Joan Sansó se'n va anar
i d'anys en podia comptar
que passaven es noranta

Amb salut i alegria
molts d'anys ho poguem contar
segur que el "recibirà"
la mare Verge Maria

+ + + + +

Es dissabte de Nadal
cada any ne fan ses matines
alguns fadrins i fadrines
aferren amb ningun mal
una idea natural
dam un "beso" si m'estimes.

contra el poder centralista, que anava prenent força sota l'emperador Carles V, el qual —dit sigui de pas—, quan visità Mallorca, hagué d'escollir el discurs de benvinguda redactat íntegrament en català. Llavors, senyor ministre, no hi havia aquest decret esquifit de bilingüisme que el vostre partit ens ha imposat. Només existia una llengua entre nosaltres: la catalana. Podríem continuar repassant la història, però aquests exemples demostren a bastament que les illes Balears no tenen res a veure amb les comunitats no històriques que esmentàveu en el vostre discurs. Potser pensau que tot això pertany ja al passat, que la realitat d'avui és tota una altra i que cal construir el país ara i no restaurar el país d'altres temps. Hi estam d'acord, però el que discutim és el caràcter històric de la nostra comunitat. Per això us voldríem recordar com és que ara ens trobam on som.

El 7 de desembre del 1715 Felip V, de memòria sinistra, publicava el decret de Nova Planta, que imposava una concepció absolutista i desplaçava la nostra, basada en el respecte dels drets humans. La primera, la franco-castellana, era despòtica; la segona, la nostra, era respectuosa dels furs i franqueses. I això ho feia sense cap raó. L'única raó que tenia era el dret de conquesta després d'haver enviat un exèrcit estranger que ocupà les nostres illes. Des d'aleshores l'antic regne de Mallorca, llure, autòcton i amo del propi destí, s'ha convertit en una província sotmesa per la força bruta, dependent en tot i per tot del poder llunyà de Madrid. Aquella Mallorca, autogovernada pel Gran e General Consell, que parlava en català amb el rei d'Espanya, era degradada a ser un poble amb lleis, costums i llengua castellanes. I aquesta és la situació que encara tenim, però això no és el nostre país ni la nostra història.

Heus ací, senyor ministre, a grans pinzellades la tragèdia del nostre poble. Pensau-hi seriosament i objectivament, lluny d'òptiques unitàries heretades d'un passat vergonyós i recent, i veureu com les illes Balears són una comunitat tan històrica com qualsevol altra, encara que no poguéu tenir Estatut durant la República. A més, qui dlu a ha de dir b, i, si dels que Catalunya és comunitat històrica, també ho heu de dir de les illes pels seus lligams històrics, polítics, culturals i ètnics que les van mantenir unides a Catalunya durant cinc segles. Per tant, l'autonomia que ens vol donar el vostre govern no és una gràcia que ens fa, sinó un acte de justícia elemental. No fa més que tornar allò que sempre ha estat nostre i que ens fou violentament arrabassat en nom de la unitat d'una pàtria que mai l'hem sentida com a nostra. Fa set segles que les nostres illes existeixen com a nació: durant quasi cinc s'han governat a si mateixes, durant dos i mig han estat sotmeses al dret de conquesta. Això vol dir que el temps de llur sobirania és molt més llarg que el de llur subjecció. Es aquí, senyor ministre, on heu de cercar les arrels històriques de la nostra comunitat abans de decidir quines comunitats són històriques.

Amb tot el respecte

Miquel Ambrós i Albertí,
en nom i per encàrrec del Grup de drets humans de Mallorca

FELIÇ

1981